

FASO-Nieuwsbrief – 2011 nummer 5

Inhoudsopgave

- De recensie - Il Pirata van Bellini
- Máxima lanceert stimuleringsproject
- FASO Jaarvergadering
- Domstad Jeugd Orkest
- Hedendaagse Muziek voor Amateurs
- USConcert geeft concert in circustent
- RNW Classical
- FASO-concertagenda
- Kopij FASO-Nieuwsbrief

Beste lezer,

Hierbij ontvangt u de tweede FASO-Nieuwsbrief van deze maand. In deze nieuwsbrief weer de rubriek 'De recensie', waarin een warm pleidooi voor de ouverture 'Il Pirata' van Vincenzo Bellini. Ook leest u over het project 'Kinderen maken Muziek' dat prinses Máxima steunt. Er is nog veel meer nieuws ... leest u vooral verder!

Redactie FASO-Nieuwsbrief
(Piet Boekhoudt, Jet Katgert en Wil Senden)

P.S. Leest u de nieuwsbrief liever op papier, dan kunt u de [nieuwsbrief in pdf-formaat](#) printen. Verder kunt u vorige edities van de nieuwsbrief lezen in het [nieuwsarchief](#).

De recensie *Il Pirata van Bellini*

De opera 'Il Pirata' (De piraat) van Vincenzo Bellini beleefde z'n première in 1827 in de Scala van Milaan. Het was het 3e werk dat Bellini (1801-1827) voor muziektheater schreef. De opera is gebaseerd op het toneelstuk 'Bertram, The Castle of St. Aldobrando' van de Ierse schrijver R.C. Maturin. De operaversie werd een regelrechte hit en werd ook in het buitenland al snel opgevoerd.

Libretto

De titel duidt op de bijnaam van Gualtiero, een graaf die sinds zijn ballingschap als piraat geleefd heeft. Zijn geliefde Imogene is getrouwd met zijn rivaal, hertog Ernesto. Ze is met Ernesto getrouwd om haar vader te redden die door Ernesto bedreigd werd.

Het schip van piraat en graaf Gualtiero lijdt schipbreuk en spoelt aan. Imogene, die vanwege een droom of visioen dacht dat Gualtiero dood was, is dolgelukkig. Ze worden herenigd buiten het kasteel. Gualtiero is jaloeus op Ernesto; hij vraagt Imogene hem te ontmoeten in het buitenland. Ze smeekt hem haar te verlaten en valt flauw.

Wanneer Imogene ligt te rusten, voelt Ernesto dat ze van streek is. Hij beweert dat ze nog van Gualtiero houdt. Imogene antwoordt Ernesto dat ze haar liefde voor Gualtiero nooit heeft verborgen tijdens haar huwelijk met Ernesto. Ze weet ook dat ze nog van hem houdt, ook al is hij overduidelijk dood, zoals haar visioen haar 'vertelde'.

Ernesto komt erachter dat Gualtiero springlevend is en zojuist in de stad is aangekomen. Hij

beveelt zijn arrestatie. Imogene gaat naar Gualtiero om hem te smeken weg te gaan voor zijn eigen veiligheid, maar Ernesto treft de geliefden samen aan. De twee mannen vechten het letterlijk uit in een zwaar duel. Ernesto komt hierbij om, Gualtiero geeft zich over aan Ernesto's troepen. Imogene verschijnt ten tonele, huilend en labiel. De raad veroordeeld Gualtiero en veroordeelt hem tot de doodstraf. Imogene ziet de galg, wordt gek en sterft.

Bezetting

Het werk dat de FASO heeft, is de ouverture van deze opera: een soort samenvatting (het muzikale materiaal) uit de opera. De bezetting is:

- Fluit
- Piccolo
- Hobo's
- Klarinetten
- Fagotten
- Hoorns
- Trompetten
- Trombones
- *Serpent* of tuba
- Pauken
- Triangel
- Grote trom en bekkens
- Strijkers - de bas heeft vaak een andere partij dan de celli

Er staat een 'serpentone' voorgeschreven. In de jaren '20 van de 19e eeuw was dat niet zozeer een serpent als we uit de oude muziek kennen, als wel een verzamelnaam voor verschillende basinstrumenten in de kopersectie.

De ouverture bestaat uit:

- Allegro con fuoco
- Andante maestoso – Animato
- Allegro agitato – Lento - Allegro agitato

Tegenstellingen

In de ouverture van deze opera zijn tegenstellingen troef. De dynamiek is voornamelijk fortissimo versus pianissimo. Blazers en strijkers zet Bellini soms tegenover elkaar, dan weer trekken ze samen op. En ook is er nog een verschil tussen de staccato akkoorden in de tuttipassages en de lyrischer melodieën tussendoor.

En die melodieën zijn precies de reden dat 'Il Pirata' zo'n hit is geworden, denk ik. Alleen al in de ouverture van nog geen 8 minuten (te beluisteren op [YouTube](#)) zitten zulke pakkende thema's, dat je ze nog tijdens het stuk kan meefluiten. Dat is mede te danken aan het feit dat Bellini zijn thema's vaak herhaalt en na een tijdje weer terughaalt.

Is het werk dan niet saai met al die herhalingen? Nee, helemaal niet, het is een pakkend stuk. Het werd niet voor niets een hit. De ouverture is niet moeilijk om te spelen, maar wel erg leuk. De enige moeilijkheid kan zijn dat de strijkers soms erg snelle loopjes hebben en – lastiger nog – veel maten achtereen tremolo's moeten spelen.

Typisch 19e-eeuws

'Il Pirata' is een typisch 19e-eeuws werk met volle kopersecties en pompeuze dynamiek met veel crescendo's en fortissimi. Maar het kent ook dansante thema's en lyrische passages.

Stoer begin

Het Allegro con fuoco is een stoer stuk. Ik hoor zo de piraat (lees: graaf) aanspoelen die later in de opera zijn kracht zal bewijzen in het duel.

Tedere ontmoeting

Het Andante maestoso is juist heel teder. De hoorns en piccolo hebben daar met de violen prachtige melodielijnen waarin je zowat de twee verliefde mensen hoort die elkaar zo lang hebben moeten missen. En op de achtergrond ruist de zee: de strijkers. De bas heeft iedere tel een pizzicato noot, de rest op de tweede helft van de tel een gestreken akkoord van korte duur; net een golfbeweging.

Maar dan komt 3 maten voor het Animato de dreiging naderbij: korte akkoorden in de blazerspartijen, tremolo's bij de strijkers en een chromatisch dalend loopje bij de 1^e violen. De geliefden, ditmaal verklankt door de celli met een tegenlijn in de hoorns op een bedje van de andere strijkers, laten zich niet afleiden. Maar al gauw komt toch weer de 'stevige taal' terug: gepuncteerde ritmen kondigen aan dat het toch niet al te best zal eindigen, al klinken de akkoorden ditmaal vriendelijker (consonanter).

Haast

In het Allegro agitato klinken weer eerst twee fortissimoakkoorden. De piccolo zet met de violen een lief melodietje in, maar door het tempo klinkt het eerder gehaast dan lieflijk. Is dit Imogenes onrust? Of spoedt Ernesto zich hier al richting stad om het duel aan te gaan met zijn rivaal de piraat? Waarschijnlijk het laatste, want al gauw worden de rustige noten zestienden, neemt het geluidsniveau toe en horen we hoe het gevecht een hoogtepunt bereikt. De tremolo's met chromatische omspelingen in de violen duiden ook niet bepaald op een rustig thee-uurtje. Hier is een held gevallen.

Even later klinkt een heel blij melodietje in de fluit. Gualtiero die zegeviert, stel ik me zo voor. Doet hij daar nou een rondedansje?

Mooi slotakkoord. Eind goed, al goed. Of toch niet?

Het stuk gaat nog verder met 3 maten Lento waarin de strijkers even de *dramaqueen* uithangen. Dan volgt weer het Allegro agitato met kort het thema en daarna de bekende lyrische melodie uit eerdere maten. De *serpent* heeft even een sololijn. De onrust neemt weer de overhand en het stuk eindigt stormachtig.

De verhaallijn is allesbehalve gezellig, maar volgens mij wordt ieder orkest heel blij van het spelen van 'Il Pirata'. En het leuke is: het is niet moeilijk, dus de kans op een vrij aardig resultaat is als snel aanwezig. Kortom: lenen die partijen!

Recensie van [Hieke van Hoogdalem](#).

Máxima lanceert stimuleringsproject *Kinderen maken Muziek*

Op de dag dat ze veertig is geworden, heeft prinses Máxima het startsein gegeven voor een nieuw initiatief: [Kinderen maken Muziek](#). De prinses deed dat tijdens de uitreiking van de Appeltjes van Oranje op Paleis Noordeinde in Den Haag.

Het idee voor Kinderen maken Muziek is afkomstig van Máxima zelf en heeft als doel zoveel mogelijk kinderen in Nederland in aanraking te laten komen met een muziekinstrument en samen muziek te laten maken. Ook de kinderen die daar anders niet de kans voor krijgen. Máxima heeft het idee samen met het Oranje Fonds en het Fonds voor Cultuurparticipatie uitgewerkt.

Plezier

In haar toespraak benadrukte Máxima dat muziek zorgt voor plezier en ontwikkelingskansen bij kinderen. Tijdens haar bezoeken aan organisaties in heel het land zag ze dat naar voren komen. Ze gunt ieder kind het plezier en de voldoening die het samen spelen met zich meebrengt. Uit onderzoeken blijkt verder dat muziek maken een positief effect heeft op iemands stemming en op de verbeeldingskracht. Verder verbetert het abstractievermogen en het analytisch denken en wordt door samen muziek te maken de ontwikkeling van sociale vaardigheden gestimuleerd.

Wens

Het was "een lang gekoesterde wens" om het plan uitgewerkt te krijgen, zei de jarige prinses, die door de gasten op het paleis met "Lang zal zij leven" werd toegezongen. Ze liep al een paar jaar rond met het idee.

Máxima hoopt dat binnen tien jaar een kwart van de kinderen tussen 8 en 14 jaar meedoet aan het programma. Ze zag haar verjaardag als een goede gelegenheid het plan bekend te maken. "Als je jarig bent, betekent dit meestal dat je cadeaus krijgt. Ik wil een cadeau geven aan mezelf, of eigenlijk aan de kinderen van Nederland."

(bron: www.nos.nl)

FASO Jaarvergadering *Dé ontmoetingsplaats voor FASO-orkestbesturen*

De algemene ledenvergadering van de FASO van 5 maart jl. was ook dit keer weer dé ontmoetingsplaats voor FASO-orkestbesturen: informatie, discussie, uitwisseling van ideeën en netwerken in een informele sfeer.

De FASO Jaarvergadering werd onlangs voor de tweede achtereenvolgende keer in hartje Utrecht gehouden in het mooie gebouw van Kunstfactor. Goed te bereiken met het openbaar vervoer vanuit alle regio's van Nederland. Op de agenda, naast de standaard agendapunten, ruimschoots aandacht voor speerpunten als het FASO Jeugdbeleid. Het FASO-bestuur hecht eraan om met de lidorkesten van gedachten te wisselen over het gevoerde en het te voeren beleid. Het bestuur wil dit beleid zoveel mogelijk laten aansluiten bij de belangen en behoeften van de lidorkesten en wil de orkesten ook stimuleren om kennis te maken met de verschillende geledingen binnen de FASO en met elkaar. Het is dan ook verheugend te kunnen constateren dat het aantal deelnemers groeiende is, ook het aantal besturen van jeugdorkesten!

FASO-leden kunnen de notulen van de Jaarvergadering lezen via de [FASO-website](#). Graag willen we er hier een paar punten uitlichten:

- Lof voor penningmeester Jan Kees Eweg over het gevoerde financiële beleid.
- Gerbrand Kotting, FASO vertegenwoordiger binnen de EOFed (European Orchestra Federation) lichtte de werkzaamheden van EOFed toe en kondigde het Orkestenfestival 2012 in Tallinn, de hoofdstad van Estland, aan.
- Wilma van der Heide, FASO bestuurslid en lid van de Commissie FASO Jeugdbeleid, lichtte de werkzaamheden en opgestarte projecten van deze commissie toe. In januari en februari 2011 vond met groot succes- het eerste project plaats van het dit jaar opgestarte FASO JeugdStrijkOrkest o.l.v. Nico Brandon en op 3 april 2011 de eerste Brabantse Strijkersdag. Naar aanleiding van haar presentatie ontspon zich een interessante discussie.
- Piet Boekhoudt, webmaster en lid redactie Nieuwsbrief, had een mooie beeldcollage gemaakt van het project FASO JeugdStrijkOrkest en van het optreden van het Amersfoorts Jeugd Orkest (winnaar van het Concours Jeugd Symfonieorkesten 2011, dat plaatsvond in de Doelen).
- Han van Schanke, oud-voorzitter maar nog steeds bestuurslid, trad af en penningmeester Jan Kees Eweg werd herkozen.
- Onder de prima leiding van voorzitter Ruud van Eeten kregen de onderwerpen en de aanwezigen de aandacht die zij verdienden en werd er "afgehamerd" op het afgesproken tijdstip (!), waarna iedereen zich daarna spoedde naar de "lunchroom" voor een smakelijke en gezellige voortzetting, tevens afsluiting van deze Jaarvergadering. U bent er volgend jaar toch ook (weer) bij?

(bijdrage van Nelleke Geusebroek, secretaris FASO)

Domstad Jeugd Orkest *Audities 26 juni in Utrecht*

Het Domstad Jeugd Orkest bestaat uit 3 jeugdsymfonieorkesten (JEUGD, JUNIOR en JONG) in de leeftijd van 8 tot 18 jaar. Op 26 juni 2011 houdt het DJO audities voor nieuwe leden. Het orkest is op zoek naar strijkers en blazers.

In totaal spelen er zo'n 140 enthousiaste orkestleden in de drie orkesten van het DJO. Het DJO repeteert wekelijks op vrijdagmiddag vanaf 16.00 u in Utrecht. Jaarlijks worden meerdere concerten gegeven in Utrecht en omgeving. Heb je zin en tijd om samen met leeftijdgenoten mooie muziek te maken, vul dan het aanmeldingsformulier in via de website van Domstad Jeugd Orkest: www.domstadjeugdorkest.nl. Daar vind je ook meer informatie over de orkesten. Of via twitter: <http://www.twitter.com/djoutrecht>.

Hedendaagse Muziek voor Amateurs

Samenspeelweekend 5 en 6 november in Maastricht

Ervaar als amateurmusicus hoe leuk en spannend het spelen van hedendaagse muziek kan zijn. Zet je aarzelingen en twijfels over boord en kom meespelen. Het weekend staat open voor alle instrumenten en zangstemmen, leeftijden en niveau's.

Kijk voor meer informatie en de inschrijfprocedure op www.comamaastricht.nl

USConcert geeft concert in circustent

6, 7, 8 juli in het Wilhelminapark, Utrecht

Het programma dat het Utrechtse orkest USConcert onder leiding van dirigent Bas Pollard ten gehore zal brengen is ronduit spectaculair te noemen. Voor de pauze staan de prachtige Vijfde Symfonie van Jean Sibelius en het speciaal voor het orkest gecomponeerde, vernieuwende werk Match van Rogier Brand op het programma. Rogier Brand is een jonge componist die zelf al jaren lid is van het orkest. Na de pauze kunt u zich laten verrassen door De Vuurvogel van Igor Stravinsky, waarbij studenten van de gerenommeerde dansacademie Lucia Marthas uit Amsterdam hun eigen choreografie dansen.

Voor de tweede maal in de 188-jarige geschiedenis van het USConcert zal het orkest optreden in een gigantische circustent in hartje Utrecht: het Wilhelminapark.

Kaarten zijn nu te koop via het kaartenbestelformulier op de website www.usconcert.nl of via de orkestleden.

Tarieven: €20,- / €15,- (Studenten, CJP, U-pas, Alumnipas)

RNW Classical

24 uur per dag non-stop klassieke muziek

Sinds juni 2010 biedt Radio Nederland Wereldomroep u 24 uur per dag een non-stop klassiek webradiostation aan, genaamd 'RNW Classical'. De programmering is zeer divers, met een duidelijke focus op Nederlandse orkesten en topsolisten. Ook composities van Nederlandse componisten worden regelmatig belicht. Op de website van RNW Classical vindt u meer informatie.

FASO-concertagenda

Aankondigingen op de FASO-website

De redactie ontvangt regelmatig concertaankondigingen van orkesten. Gewone, maar vaak ook heel bijzondere concerten. Aankondigingen van deze concerten kunt u plaatsen op de FASO-website in de [FASO-concertagenda](#). FASO-orkesten kunnen, door gebruik te maken van hun FASO-inloggegevens, gemakkelijk hun eigen concerten aan de concertagenda toevoegen. Maak daar gebruik van: de concertagenda kan ook andere orkesten stimuleren tot uitdagende programma's!

Zo kunt u bijvoorbeeld aankondigingen vinden van de volgende bijzondere concerten:

- [Haags Studenten Symfonie Orkest Adrianus Valerius](#) - 'The New World' met op het programma werken van Antonín Dvořák en John Williams.
27 mei, Den Haag - ISS - aanvang: 20:15u.
- [Venloos Symfonie Orkest](#) – 'Dans door de eeuwen' met dansen van Beethoven, Brahms en Grieg, naast melodieën van o.a. Mendelssohn, Albéniz en Offenbach. De Can-Can en de Paso Doble worden live gedanst door een danspaar. Ook verleent een jongeren-dansgroep medewerking.
28 mei, Venlo-Blerick - Domani (Domaniplein 15) - aanvang: 20:00u.
- [Jeugd Symphonieorkest Rijnstreek](#) - Het orkest speelt met verteller het 'Carnaval der Dieren' van Camille Saint-Saëns.
24 juni, Leiden - Aula van het Da Vinci College, Kagerstraat 7 - aanvang: 19:00u.

FASO-Nieuwsbrief

QR-code
www.fasobib.nl

Kopij FASO-Nieuwsbrief

Lever uw bijdrage!

Kopij voor de volgende nieuwsbrief kunt u **uiterlijk 4 juni 2011** sturen naar: redactie@fasobib.nl.

De deadlines en verschijningsdata van de FASO-Nieuwsbrief voor de komende maanden zijn weergegeven in onderstaande tabel:

	Deadline	Verschijningsdatum
2011-6	4 juni	18 juni
2011-7	20 augustus	3 september
2011-8	1 oktober	15 oktober
2011-9	26 november	10 december

